

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
ESTONIAN CHAMBER OF PEOPLE WITH DISABILITIES

LÜHIKÜSITLUSE KOKKUVÕTE

“Puudega laste hoiuvõimaluste kättesaadavus koolivaheaegadel ja suvel”

TALLINN 2026

Ülevaade küsitlusest

- EPIKoda viis läbi lühiküsitluse, et kaardistada üle-eestiliselt puudega laste hoiuvõimaluste kättesaadavust koolivaheaegadel ja suvel. Küsitluse ajendiks olid EPIKojani jõudnud mured eri Eesti piirkondadest: teenuseid ei ole või ei ole pakutavad mahud piisavad, peredel on suur hoolduskoormus ning suvel ei ole võimalik puhata ega võimaldada pere teistele lastele perepuhkust.
- Küsimustikku levitati EPIKoja sotsiaalmeedias ja kodulehel ning saadeti erivajadustega laste koolidele. Küsimustikule vastas 98 erivajadusega lapse peret.
- Kohalikele omavalitsustele saadeti küsitlus koos palvega planeerida tugiteenused koolivaheaegadeks ja suveks; 79 KOV-ist vastas 14 (17,7%).

Kokkuvõte ja järeldused

- Koolivaheaegadel (v.a suvi) kasutas teenuseid 43% peredest, 57% ei kasutanud üldse. Teenuseta peredest ligi pooled kasvatavad last, kes vajab 24/7 järelvalvet.
- Suvel kasutas teenuseid 64% peredest ja 36% ei kasutanud. Mõlema perioodi lõikes oli 32% peredest täielikult teenuseta.
- Suvel on teenustega kaetus veidi parem kui teistel vaheaegadel, kuid teenust vajatav periood on pikem ning märkimisväärne osa suure hooldusvajadusega laste peredest jääb endiselt toeta.
- Peamised põhjused, miks teenust ei kasutata: teenust/kohti pole (48,6%), omaosalus liiga kõrge (20%), spetsialiseeritud personali/kohtade puudus (14,3%), ajastus/maht ei sobi (8,6%), info puudus (5,7%).
- KOV-d tunnistavad eelarve-, personali- ja teenusepakkujate nappust; kättesaadavus on ebaühtlane ning sõltub elukohast ja KOV eelarvest; mitmel juhul paistab teenuse maht kujunevat pigem eelarve kui vajaduse järgi.
- Mida suurem on lapse hooldusvajadus, seda kallimaks ja/või vähem kättesaadavaks teenus muutub (eriti suvel). Perede toimetulek on habras: teenuste puudumine tähendab lapsevanemate jaoks palgata puhkuseid, lapse tööle kaasa võtmist ja öötööd ning suur hoolduskoormus viitavad läbipõlemisriskile ja majanduslikele tagajärgedele.

Soovitused

Kohalikele omavalitsustele:

- 1. Oma piirkonna perede vajaduste kaardistamine** – milliseid hoiuvõimalusi oodatakse, et vastata teenuse pakkumisel vajadustele. Koostöös peredega alternatiivsete lahenduste leidmisel, nt lapsehoidja erinevate perede kodus, kus samaaegselt saab hoida mitut last.
- 2. Oluline on ka hoiuvõimaluste spetsialiseeritus** – personal peab olema empaatiline ja koolitatud, et erinevate vajadustega lastele kvaliteetset, hoidvat ja toetavat teenustuge pakkuda.
- 3. Koostöö teiste omavalitsustega hoiuvõimaluse laiendamiseks.** Kui perede arv on väike, siis võib olla majanduslikult mõistlikum koonduda, et pakkuda paindlike lahendusi rohkematele peredele.
- 4. Kaasata peresid teenuste omaosaluse põhimõtete aruteludesse.** Omaosalus peab lähtuma perede suutlikkusest teenuse eest tasuda, teenuse hind ei tohi saada takistuseks teenuse kasutamisel. Ülejookäiva omaosaluse tõttu võib pere teha valiku teenuste eest tasumise asemel kriitilisemaid kulusid katta, kuigi hoolduskoormusest tulenev läbipõlemisrisk on väga suur.
- 5. Ühe ukse põhimõtte juurutamine** - lihtsusta perede jaoks taotlemist, väldi pidevat tõendamist hoiuvajaduse osas, sest suure abi ja toetusvajadusega lapse hooldusvajadus reeglina suurel määral ei muutu. Ole proaktiivne peredele abi pakkumisel, sageli on vanemad läbipõlemise äärel ja vajavad igakülgset toetust teenusele jõudmisel.

Poliitikakujundajatele:

- 1. Miinimumstandardid ja sihtfinantseerimine.** Kehtesta üleriiklik miinimum teenuse katvusele (näiteks hoid peab olema tagatud lapsevanema tööpäeva pikkusest lähtuvalt, minimaalne nädalate arv suvel) kooli- ja suvevaheajaks, koos piisava rahalise kattega KOV-dele.
- 2. Sihitatud rahalised toetused erivajadustega laste laagrite korraldajatele ja hoiuteenuste pakkujatele,** et suurendada pakkujate arvu ja kvaliteeti. Keskenduda piirkondadele, kus teenuse saamine pole võrdselt kättesaadav.
- 3. Järelevalve tugevdamine, et välja selgitada puudused teenuse osutamises.** Rakendada vajadusel täiendavaid meetmeid kohalikele omavalitsustele teenuste pakkumisel. Ei ole õiglane, et teenuste saamise eest võitlemine jäetakse ainult perede õlgadele.

Perele:

- 1. Anna oma vajadustest kohalikule omavalitsusele aegsalt märku**, et oleks võimalik sobiv lahendus leida.
- 2. Kui oled leidnud omal käel lahenduse, siis palu kohalikul omavalitsusel teenuse rahastamisel osaleda**, sest hoiuteenuse korraldamine on kohaliku omavalitsuse kohustus.
- 3. Kui kohaliku omavalitsuse otsus ei kata vajadust, esita kohaliku omavalitsuse üksusele vaie. Küsi kirjalikku põhjendatud vastust nii oma taotlusele kui ka vaidele.** Vajadusel saad õigusabi saamiseks pöörduda Õigusteenuste Büroo või Eesti Puuetega Inimeste Koja poole. Juriidiline nõustamine puudega last kasvatavale perele on tasuta.